PLAN DZIAŁANIA
KT 121
ds. Jakości Wody - Badania Chemiczne - Substancje Nieorganiczne

SPIS TREŚCI

1. OPIS DZIAŁALNOŚCI OT 2
2. ŚRODOWISKO BIZNESOWE OT 2
3. ASPEKTY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA W PRACACH OT 4
4. OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC OT 4
5. CZŁONKOSTWO W OT 5
6. CELE OT I STRATEGIA ICH REALIZACJI 5
7. WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC 6
8. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC OT 6
9. PROPOZYCJE ZAGADNIEŃ, TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH OT PRZEWIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE 6

1. OPIS DZIAŁALNOŚCI OT

Komitet Techniczny PKN/KT 121 ds. Jakości Wody - Badania Chemiczne - Substancje Nieorganiczne został powołany w dn. 26 maja 1994 r. i działa w ramach Sektora Zdrowia, Środowiska i Medycyny (SZŚ) Polskiego Komitetu Normalizacyjnego (PKN),

Celem KT 121 jest wspieranie krajowej polityki technicznej oraz prowadzenie prac normalizacyjnych dotyczących metod oznaczania substancji nieorganicznych w środowisku wodnym, tj. w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wodzie powierzchniowej, wodzie podziemnej i wodzie deszczowej, a także w ściekach przemysłowych i komunalnych oraz w osadach (w tym w osadach ściekowych i rzecznych).

Zakres oznaczanych substancji nieorganicznych obejmuje m.in. amoniak, azot, azotany, azotyny, bromiany, bromki, chlor, chlorany, chlorki, chrom, chromiany, cyjanki, fluorki, fosfor, fosforany, glin, jodki, kadm, kobalt, krzemiany, magnez, mangan, miedź, nikiel, ołów, potas, rtęć, selen, siarczany, siarczki, siarczyny, sód, wapń, żelazo.

Priorytetami w Programie prac PKN/KT 121 jest wdrażanie Norm Europejskich (EN) i Norm Europejskich wdrażających Normy Międzynarodowe (ISO) z zakresu metod badań jakości wody.

Na etapie programowania prac oraz opiniowania nom i dokumentów normalizacyjnych PKN/KT 121 współpracuje z: Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska, Głównym Inspektoratem Sanitarnym, Ministerstwem Infrastruktury, Ministerstwem Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwem Zdrowia.

Na arenie europejskiej i międzynarodowej PKN/KT 121 współpracuje z Komitetem Technicznym CEN/TC 230 *Water analysis* oraz z Komitetem Technicznym ISO/TC 147 *Water quality* i Podkomitetem ISO/TC 147/SC 2 *Physical, chemical and biochemical methods.* PKN/KT 121 jest komitetem wiodącym w zakresie współpracy z ISO/TC 147/SC 2 (członkostwo czynne „P").

2. ŚRODOWISKO BIZNESOWE OT

Działalność KT 121 jest ściśle związana z uwarunkowaniami prawnymi, społecznymi, gospodarczymi i technologicznymi w aspekcie krajowym i europejskim.

Podstawą prawną ochrony wód przed zanieczyszczeniami w Polsce jest ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, która jest zbiorem przepisów określających m.in.: zasady klasyfikacji wód w zależności od stopnia ich zanieczyszczenia, warunki odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych i kanalizacji miejskiej, kary nakładane na zakłady odprowadzające do wód nadmierne ilości zanieczyszczeń, zasady ustanawiania stref ochronnych ujęć i źródeł wody.

Metody badawcze wprowadzane przez KT 121 jako Polskie Normy są podstawą analiz wykonywanych w laboratoriach badawczych w obszarze regulowanym prawnie, między innymi przez:

- Ramową Dyrektywę Wodną UE, tj. Dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej;
- Ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach;
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli;
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 kwietnia 2006 r. w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości;
- Dyrektywę Komisji 2009/90/WE z dnia 31 lipca 2009 r. ustanawiającą, na mocy dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, specyfikacje techniczne w zakresie analizy i monitorowania stanu chemicznego wód;
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych;
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych;
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych;
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych;
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 sierpnia 2023 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych.

Metody badań opracowane przy współudziale PKN/KT 121 są podstawą badań dotyczących oznaczania zawartości substancji nieorganicznych w wodach, ściekach i osadach ściekowych, wykonywanych przez głównie przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz inne, akredytowane laboratoria. Normy z zakresu tematycznego KT 121 przywoływane są w niektórych aktach prawnych jako metody referencyjne.

Do instytucji państwowych zajmujących się jakością wody w Polsce należą m.in:

- Ministerstwo Klimatu i Środowiska;
- Ministerstwo Zdrowia;
- Ministerstwo Infrastruktury;
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;

- Główny Inspektorat Sanitarny;
- Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy;
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie;
- Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny – Państwowy Instytut Badawczy;
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy.

3. ASPEKTY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA W PRACACH OT

Komitet Techniczny PKN/KT 121 odgrywa ważną rolę w opracowywaniu norm dotyczących ochrony zasobów wodnych. Jego działalność ma bezpośredni wpływ na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do środowiska wodnego oraz poprawę metod analitycznych stosowanych w monitoringu jakości wody.

Cele i działania w zakresie ochrony środowiska:

- zwiększenie dokładności badań jakości wody - opracowywanie nowych i doskonalenie istniejących metod oznaczania substancji nieorganicznych w wodzie, ściekach i osadach;
- minimalizacja wpływu działalności laboratoryjnej na środowisko - zastosowanie metod badawczych ograniczających zużycie odczynników chemicznych i generowanie odpadów niebezpiecznych (zielona chemia analityczna);
- monitorowanie nowych zagrożeń środowiskowych - rozwój metod wykrywania nowych zanieczyszczeń, takich jak PFAS, TFA, AOX, kwasy halogenooctowe;
- współpraca międzynarodowa i harmonizacja norm - Aktywny udział w pracach komitetów nad nowymi standardami dotyczącymi jakości wody; tłumaczenie i wdrażanie norm międzynarodowych do zbioru Polskich Norm;

Włączenie aspektów środowiskowych do prac KT 121 ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia skutecznej ochrony wód i dostosowania metod badawczych do rosnących wymagań ekologicznych i prawnych.

4. OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC OT

Dalsze prace normalizacyjne związane z opracowaniem metod badania jakości wód i ścieków przyczynią się do:

- polepszenia jakości wód powierzchniowych i utrzymania zamierzonej klasy czystości tych wód;
- utrzymania standardów jakości wód w strefach szczególnie chronionych (ujęć i źródeł wody);
- poprawy stanu zdrowia i warunków życia mieszkańców zwłaszcza stref, w których znajdują się źródła emisji ścieków z zakładu przemysłowego;
- zapewnienia laboratoriom wykonującym badania metod bardziej efektywnych, dokładniejszych i zautomatyzowanych wraz z procedurami wykonywania takich pomiarów;

- usprawnienia działania i poprawy efektywności oczyszczalni ścieków;
- obniżenia kosztów badań między innymi poprzez redukcję zużycia energii i wody dzięki efektywnym procedurom badań;
- rozwoju przedsiębiorstw zapewniających laboratoriom meble, aparaturę i odczynniki.

5. CZŁONKOSTWO W OT

Zgodnie z aktualnym Zarządzeniem Prezesa PKN w sprawie Organów Technicznych powoływanych przez Prezesa PKN, podstawy ich powoływania oraz zasad powoływania członków i osób funkcyjnych w tych organach, każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w OT i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem OT. Każdy członek OT realizuje zadania poprzez swoich reprezentantów.

Członkostwo w OT:

- otwiera możliwość wpływania na treść tworzonych norm na poziomach międzynarodowym, europejskim i krajowym;
- zapewnia dostęp do treści projektów Norm Międzynarodowych, Europejskich, krajowych w zakresie tematycznym OT;
- daje możliwość kształtowania programu prac normalizacyjnych, co pozwala właściwie planować inwestycje i w konsekwencji zyskać przewagę nad konkurencją;
- ułatwia kontakty biznesowe.

Aktualny skład OT i kontakt do Przewodniczącego OT, Sekretarza OT, właściwego Sektora WPN jest podany na stronie www.pkn.pl, w *Wykazie OT*.

6. CELE OT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

Prace normalizacyjne związane z opracowaniem metod badania jakości wód i ścieków oraz osadów ściekowych przyczyniają się do polepszenia jakości wód powierzchniowych, utrzymania standardów jakości wód będących pod szczególną ochroną. Mają wpływ na poprawę i usprawnienie działania oczyszczalni ścieków, a tym samym poprawę warunków życia mieszkańców danego terenu. Ponadto opracowanie nowych norm i aktualizacja już istniejących przyczynia się do powstania nowej wiedzy, lepszego zrozumienia procesów zachodzących w środowisku i naszych organizmach, a także pozwala podejmować czasami trudne, ale zawsze miarodajne decyzje i opinie.

Wprowadzanie metod badawczych z zastosowaniem odczynników o mniejszej szkodliwości dla środowiska i zdrowia człowieka ale i środowiska (emisja i ścieki) również jest ważnym aspektem działalności KT 121 w ramach zielonej chemii.

Strategia PKN/KT 121 obejmuje głównie aktywny udział w powstawaniu Norm Europejskich i Norm Międzynarodowych.

W zakresie norm związanych z oznaczaniem wybranych substancji nieorganicznych istnieje potrzeba opracowania, adaptacji lub aktualizacji norm związanych szczególnie z nowymi zagrożeniami (np. PFAS, AOX, specjacja metali i metaloidów). Jest to także związane z Dyrektywą Wodną UE, które wymaga od polskich laboratoriów badających wodę i ścieki do wdrażania nowych metod.

PKN/KT 121 brał czynny udział w pracach ISO/TC 147/SC 2/WG 33 nad 2 nowymi projektami norm, zharmonizowanymi z Ramową Dyrektywą Wodną:

1. prPN-prEN ISO 18127: Jakość wody - Oznaczanie adsorbowalnego, organicznie związanego fluoru, chloru, bromu i jodu (AOF, AOCl, AOBr, AOI) - Metoda chromatografii jonowej ze spalaniem próbki (ISO/FDIS 18127:2025);

2. prPN-EN ISO 18724: Jakość wody -- Oznaczanie chromu(VI) rozpuszczonego w wodzie -- Metoda fotometryczna (ISO 18724:2025).

Po opublikowaniu, planowane jest wprowadzanie do zbioru PN metodą tłumaczenia.

7. WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN) z zakresu działania OT wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

Każdy zgłoszony TN, po akceptacji OT, jest wprowadzany do programu prac OT. OT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac OT znajduje się na stronie www.pkn.pl, w *Wykazie OT,* po wybraniu numeru właściwego OT.

8. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC OT

Czynnikami mogącymi wpływać na terminowe wykonanie prowadzonych prac normalizacyjnych oraz na wprowadzanie do programu prac nowych tematów normalizacyjnych są m.in.:

- niedostateczne środki finansowe na opracowanie polskich wersji językowych Norm Europejskich lub Norm Międzynarodowych;
- kwestie prawne uniemożliwiające dalsze prowadzenie prac nad normą (np. wykryta sprzeczność z obowiązującymi w danej dziedzinie przepisami prawa);
- postęp technologiczny i rozwój nowych metod analitycznych, które wymagają stałej aktualizacji norm i wprowadzania nowych rozwiązań w monitoringu jakości wody.

9. PROPOZYCJE ZAGADNIEŃ, TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH OT PRZEWIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE

Obecnie PKN/KT 121 nie przewiduje pozyskania środków na opracowania w ramach prac na zamówienie.